

En Tirant i l'ermità

A l'illa d'Anglaterra vivia un ermità vell i venerable.

Un dia que llegia i meditava a la porta de l'ermita, prop d'una font molt delitosa, veu venir a cavall per aquell pla un jove que anava adormit a la sella.

El rossí s'acostà a la font per beure; tenia la falsa regna a l'arçó de la sella i no podia abaixar el cap; tant basquejava que a la fi despertà el gentilhome.

Fregant-se els ulls, veu davant seu aquella venerable figura, amb una gran barbassa tota blanca, les vestidures quasi rompudes, flac i descolorit per la molta penitència. Coneixent que era un home sant retirat en aquells deserts, descavalcà d'un salt per agenollar-se.

L'ermità l'alçà de terra, i amb cara benigna i afable el feia asseure al costat seu damunt la verda i delitosa praderia.

—Gentilhome, et prego que em diguis el teu nom i com has vingut fins aquest erm.

—Pare molt reverend, em diuen Tirant el Blanc i fins ara he viscut al castell de Roca-Salada amb dos cosins meus, anomenats Diafebus i Hipòlit. Són orfes de pare i mare; de bon llinatge, però escassos de fortuna. Sabem les grans festes i batalles que el rei d'Anglaterra celebrarà en ocasió del seu matrimoni amb la

filla del de França, i hem deliberat anar-hi per armar-nos cavallers.

Quan sentí anomenar l'Ordre de Cavalleria, l'ermità llançava un sospir i queia en profund silenci. En Tirant el Blanc li va dir aleshores aquestes paraules:

—Reverend pare, digueu-me per què esteu tan pensívol.

—Amable fill, el meu pensament és de l'Ordre de Cavalleria i de la gran obligació en què és posat el cavaller.

—Pare, digueu-me, us suplico, si sou cavaller.

—Fill meu, cinquanta anys fa que vaig rebre aquella Ordre en una gran batalla de moros, a les parts d'Àfrica.

—Senyor i pare de Cavalleria, vós que tant de temps heu servit aquella Ordre, digueu-me com s'ha de servir.

Aleshores li mostrà el llibre que tenia a les mans, el qual s'intitulava *Arbre de Batalles*, i ell mateix l'havia compost en aquell desert. Recità en altes veus el primer capítol, que tractava de com s'havia fundat l'Ordre de Cavalleria i de les virtuts que ha de tenir qui la vol rebre.

—Per les virtuts que en tu veig —li digué—, nec que ets digne de rebre aquella Ordre. Perquè el cavaller ha de ser home de molta virtut, lleial i piadós, escut i defensa de les gents humils i molt singularment viudes, orfes i donzelles. Ja veus, fill meu, que és forta cosa aquesta Ordre; perquè el qui la rep ve obligat a afrontar tots el perills; i qui no dóna compliment al que és obligat, posa la seva ànima en infern.

—¡Glòria sigui dada a tu, Senyor Déu! —exclamà en Tirant—, perquè m’has fet venir en aquest desert on he pogut aconseguir veritable notícia de l’Ordre de Cavalleria.

—Fill meu, ja que tanta voluntat tens de rebre aquesta Ordre, rep-la amb bon nom i que Déu et doni ventura en batalles.

—Si les meves paraules no us han de cansar, voldria que em diguéssiu encara els cavallers més virtuosos que hi ha hagut al món, tant dels antics com del nostre temps.

—El primer fou Josep d’Arimatea, que davallà Jesús de la creu i el posà dins el sepulcre. D’ell han descendit cavallers valentíssims, com Lancelot del Llac, Galvany, Perceval i Boors; i sobre tots Galeàs, que per la seva gran virtut conquistà el Sant Graal.

—Pare i senyor, ¿per què no anomeneu aquell tan famós cavaller, el comte Guillem de Vâroic, tingut pel més valent dels d’aquest segle, el qual és fama que morí fa anys a Terra Santa en una batalla?

El venerable ermità callava abaixant el cap, i així per llarga estona:

—Veritat és, fill meu, que alguna cosa sé d’aquest comte que anomenes; tal vegada no era tan virtuós ni valent com diuen, sinó un gran pecador. Però es fa tard i els teus cosins deuen ser lluny, ets en terra estranya, no saps els camins, estaries en perill de perdre’t si se’t feia de nit per aquests grans boscatges. Vés, fill meu, i emporta-te’n aquest llibre; jo te’l dono de grat. Sempre que hauràs de menester consell, obre’l i llegeix-lo.

Tant va galopar en Tirant veient que se li feia de nit que en poc temps aconseguia els seus cosins Diafebus i Hipòlit; i d'allí amb una altra galopada arribaven els tres a la ciutat de Londres.

A l'hospital, un cop sopats, s'assegueren vora el foc a llegir aquell llibre de l'*Arbre de Batalles*.

Per ventura en aquell mateix hostel posava un reidarmes, anomenat Jerusalem, home d'edat avançada i molt entès en tot el que es pertany a cavalleria. Sentint-los llegir en veu alta, s'alçà de taula, on seia amb un jovent, i s'acostà al foc per saber quin llibre era. En Tirant li explicà aleshores com havia trobat l'ermità.

El vell reidarmes l'escoltava amb gran atenció tot donant tombs al llibre, que havia pres entre mans i mirava full per full.

—Gràcies infinites siguin dades a Déu Nostre Senyor —exclamà a la fi—, perquè en aquesta última pàgina trobo el segell secret de les seves armes, que només jo, com a reidarmes, coneixia; i tal com tu me'l pintes no pot ser altre sinó ell, a qui dàvem per mort.

—I ¿qui és aquest de qui parleu?

—Ja que ell vol guardar el misteri, no me'n demanis més per ara; tot se sabrà en el seu dia. Un voler de Déu t'ha dut avui en aquest hostel.

Va fer senyal que s'acostés al jovenet, el qual era d'edat com de quinze anys; i de gentil aspecte, no fos que anava vestit de negre.

—Tenebrós —li digué—, vet aquí en Tirant el Blanc de Roca-Salada, que potser t'ajudarà en el que tu vols. Explica-li com has viscut fins ara.

—Poca cosa us sabré dir —replicà en Tenebrós—. El meu pare morí en llunyanes terres quan jo encara havia de néixer; la mare, de pena, es retirà en una ermita després de fer córrer pel país que era morta. Allà vaig néixer jo, allà em batejava ella mateixa en una font posant-me el nom de Tenebrós en significança del gran dol que tan bon pare mereixia; allà he viscut amb ella fins al dia d'avui, sense ser vistos ni sabuts de ningú si no és en Jerusalem, que un cop cada any venia.

—Doncs ¿qui era el teu pare? —preguntà en Tirant.

—No me n'han dit mai el nom, només que era el millor cavaller d'Anglaterra. I havent sabut per en Jerusalem les grans festes i batalles que el Rei celebraria, m'he escapat de l'ermita perquè vull armar-me cavaller com ell i guanyar bona fama.

—Però —interrompé en Jerusalem— hauràs de tornar-te'n, ja que no tens armes ni cavall ni ningú que te'ls deixi, vist que no passes de quinze anys encara; i prou saps que la teva mare desconsolada no fa sinó plorar.

—Tenebrós —exclamà en Tirant aleshores—: armes i cavall i tot el que voldràs jo et deixaré, perquè

t'he posat amor veient-te tan jove i valent, i per cosa certa tinc que faràs tals fets que els plors de la teva mare mudaran aviat en goig i alegria.

El jovenet li volia besar les mans davant de tothom, i se li oferí per company i germà d'armes en vida i en mort i en tot perill.

El dia de Sant Joan havien de donar principi les festes del casament del Rei. La infanta de França es trobava amb el seu seguici en una ciutat anomenada Canterbury, que és a dues jornades de Londres.

El Rei, per anar-la a trobar, es posà un mantell blanc, brodat amb perles molt grosses i forrat amb martes gibelines, i un gipó de brocat de fil d'argent: tot el que duia havia de ser blanc perquè no era armat cavaller; i els gentilhomes, que com ell no eren cavallers encara, també de blanc anaven.

Cavalcant un cavall blanc, partí del seu palau cap a la plaça major de la ciutat de Londres, acompanyat dels gentilhomes que eren nobles de quatre quaters i no havien rebut l'Ordre de Cavalleria. Entre ells hi havia en Tirant i els seus cosins, com també en Tenebrós, tots vestits de blanc i muntant cavalcadures blanques.

A la plaça l'esperava el duc de Lancaster amb tots els que eren armats cavallers, vestits de carmesí i cavalcant cavalls negres. Passaven de quinze mil, tots molt ben armats i amb bell ordre, els cavalls amb paraments de carmesí i de brocat de fil d'or.

Es formà la processó per anar a rebre la infanta de França. Darrera els cavallers venien les ordres de reli-

giosos, cadascú amb un ciri encès a la mà, i després la clerecia: el cardenal-arquebisbe d'Anglaterra davant, i per ordre els bisbes, pavordes, canonges i preveres.

Seguien els quatre estats de dones, és a saber: de primer les casades, vestides de seda carmesina, que significa amor; segonament les viudes, de seda negra, que significa dol; en tercer lloc les donzelles, de seda verda, significant esperança; i últimament les monges, de seda burella, color de penitència.

Darrera les monges seguien els menestrals, cada ofici amb el seu estendard.

La infanta de França, en tant, sortint de Canterbury, havia anat fins en un lloc que s'anomena Greenwich. Quan sabé que el Rei venia, sortí a rebre'l al camí. Anava en un castell de fusta sobre un carro de dotze rodes, tirat per trenta-sis cavalls, els més grans i forts que en el reialme de França s'havien pogut trobar.

Acompanyava la núvia el seu germà Felip, jove molt agraciad però molt curt d'enteniment; tant, que a pesar de ser infant de la Casa de França no l'havien pogut casar perquè no sabia festejar les infantes i princeses.

Amb ells venien en aquell castell de fusta cent trenta donzelles, totes vestides de brocat verd, com la princesa, perquè no eren casades.

Seguien darrera el carro infinitat de ducs, comtes i marquesos a cavall, els uns vestits de blanc i en cavalls blancs, els altres vestits de carmesí i en cavalls negres, segons que encara s'haguessin d'armar cava-

llers o ja ho fossin. Es pot dir en veritat que hi havia tota la flor de França.

La infanta feia aturar el carro enmig d'una ampla i verda praderia, i allà esperà que arribés el Rei.

Primerament arribava el duc de Lancaster amb els quinze mil cavallers armats, que descavalcaren d'un salt amb gran ordre per anar a fer la reverència i besar les mans de la princesa, la qual era a la porta del castell i no en volia baixar fins que el Rei vingués.

Quan el Rei fou arribat, el cardenal-arquebisbe digué la missa en un altar portàtil enmig d'aquella praderia, i en arribant a l'Evangelí els casava. Acabada la missa, el duc de Lancaster donà l'Ordre de Cavalleria al Rei. I n'hi havia allí molts que també haurien volgut rebre l'Ordre de Cavalleria; però els reidarmes i heralds feien saber en altes veus que aquell dia no podia armar-se cavaller ningú sinó el rei.

Aquest se n'entrà en un petit pavelló, i la infanta de França, ara reina d'Anglaterra, en el seu castell de fusta per mudar-se de roba. Sortí el Rei vestit de carmesí, com ja era cavaller, i la Reina igualment de carmesí, com ja era casada; i deixant l'un i l'altra la companyia dels gentilhomes i de les donzelles, van passar a la dels cavallers i de les casades, que els reberen amb un palli riquíssim de seda carmesina amb brodats de fil d'or.

Duia la nova reina d'Anglaterra una gonella de brocat tota sembrada de robins i brodada de cards d'or. Anava en cabells, llargs fins a terra que de fil d'or semblaven; mai no s'havien vist cabells com aquells,

i també la cara i les mans eren d'inestimable blancúria i bellesa.

Els criats van parar les taules damunt l'herbei, i allí feien el banquet de bodes.

Per ventura manà el Rei que al costat de la Reina i del seu germà seguessin els gentilhomes de quatre quaters més joves que fossin trobats; i eren els més joves en Tenebrós, en Tirant i els seus cosins Diafebus i Hipòlit.

Estant, doncs, en Tirant a dinar en una mateixa taula amb la nova reina, veié una cosa que mai no s'ha vist ni s'ha sentit a dir de cap altra dona per bella que fos; quan la Reina bevia vi vermell, com que la seva blancor era tan extremada, per la gola li veien passar el vi i tots quants hi eren n'estaven admirats.